

15. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

О.М. Петухова, д-р екон. наук

Національний університет харчових технологій

Характерною рисою сучасного етапу трансформації економіки України в контексті зміцнення ринкових відносин є переорієнтація на інноваційний тип розвитку. Досвід економічно розвинених країн свідчить, що успішне використання інновацій може суттєво вплинути на перебіг економічних процесів і значно прискорити їх. Рівень інноваційної активності значною мірою визначає поступальний розвиток національної економіки на даному етапі і в майбутньому.

Від того, наскільки значною буде інноваційна складова економічного розвитку будь-якої країни, залежить її місце у світовій економічній системі. Дане питання є особливо актуальним для України, яка активно шукає своє власне місце у світовій економічній системі.

Сучасні темпи здійснення інноваційної діяльності в Україні є вкрай незадовільними. Незважаючи на те, що впровадження інновацій є одним із способів удосконалення структури виробництва, підтримки високих темпів розвитку й рівня прибутковості, в Україні практично не створені умови для ефективного розвитку інноваційної сфери. На шляху пошуків інноваційної діяльності постають перешкоди фінансового, правового, політичного характеру. Процеси трансформації економічних відносин подекуди носять стихійний характер й здійснюють неоднозначний вплив на складні процеси розроблення і впровадження новітніх технологій, систем сучасної організації та управління збутом продукції, розвиток ринкової інфраструктури. Існуюча ситуація зумовлена низкою внутрішніх і зовнішніх чинників, серед яких найвагомим є недосконалість управління інноваційним розвитком.

Вирішення управлінських проблем у процесі комерціалізації інновацій забезпечується переважно реалізацією окремих завдань в системі управління.

Водночас, в умовах швидких динамічних змін в економіці України значно посилюється потреба у створенні та впровадженні цілісної ефективної системи управління інноваційним розвитком підприємств.

Підвищення інноваційної активності обумовлюється усвідомленням важливості генерування та впровадження нових рішень. У світлі глобалізації економіки та загострення конкуренції на ринку перемагають підприємства, що постійно пропонують інновації. При цьому надзвичайного значення набуває швидкість практичного втілення ідей. Динамізм розвитку підприємства, його здатність до швидкого і масштабного впровадження новацій перетворюється на вирішальний фактор конкурентоспроможності. В цих умовах домінантою менеджменту стає зосередження уваги на попереджальних змінах в усіх сферах функціонування підприємства під тиском стратегічного бачення трансформації зовнішнього середовища.

В умовах посилення уваги до інноваційної діяльності, керівники підприємств харчової промисловості змушені одночасно виконувати не тільки регулярні, поточні управлінські дії, а й постійно займатися їх удосконаленням, створенням та впровадженням нових управлінських технологій.

Поштовхом до пошуку постійних змін в управлінні є низка ендогенних та екзогенних чинників, серед яких: постійні зміни у законодавстві, загострення конкурентної боротьби, зміна поколінь працівників і менеджерів, застарілі стиль і методи управління, поява нових знань в сфері організації та управління підприємством, сформовані диспропорції та стереотипи поведінки, недоліки планування та обліку, прогрес у техніці, технологіях, засобах комунікації і зв'язку тощо. При цьому персонал підприємства повинен змінювати звичний стиль поведінки, перенавчатися, освоювати нові форми і методи роботи. Цей процес супроводжується перерозподілом повноважень, порушенням балансу інтересів, що склався в колективі, зміною соціальних ролей, цінностей, стимулів. Відбувається певного роду революція в колективі підприємства, зі всіма можливими наслідками. Особливе значення в цьому процесі має удосконалення системи управління інноваційним розвитком підприємства.

До першочергових завдань менеджерів, на яких покладено функцію управління інноваційною діяльністю на підприємстві, належать:

- аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища з урахуванням невизначеності та ризику;
- аналіз інноваційного потенціалу підприємства;
- дослідження ринкової кон'юнктури та прогнозування ситуації на ринку для нових продуктів і технологій;
- розроблення інноваційних цілей розвитку підприємства;
- формування стратегії інноваційного розвитку підприємства;
- пошук інноваційних ідей, планування та організація наукових розробок, їх впровадження у виробництво;
- оцінка ефективності окремих інноваційних проектів та інноваційної діяльності підприємства в цілому;
- розроблення інноваційних проектів, формування інноваційного та інвестиційного портфелів підприємства;
- вивчення інноваційної діяльності конкурентів;
- аналіз ризиків інновацій, пошук та вибір методів їх мінімізації;
- удосконалення організаційних структур управління підприємством;
- розробка і послідовна реалізація програм навчання та підвищення кваліфікації персоналу.

Таким чином, пристосування підприємства до мінливих зовнішніх умов та забезпечення його стійкого економічного розвитку здійснюється шляхом розробки і впровадження управлінських інновацій, що визначає важливість інноваційної складової в системі управління підприємством та необхідність розбудови системи управління інноваційним розвитком підприємства.